

TAKLIMAT
Pemberimilikan Tanah
Kepada Anak Negeri Sabah
Oleh Pihak Berkuasa Kerajaan Negeri

Pengarah Tanah dan Ukur
Pada: 21 Jun 2012

1. TUJUAN TAKLIMAT

TAKLIMAT INI BERTUJUAN UNTUK MEMBERI PENJELASAN TENTANG PENCAPAIAN PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH OLEH KERAJAAN NEGERI

2. FUNGSI UTAMA JABATAN

JABATAN TANAH DAN UKUR MEMPUNYAI SEMBILAN (9) FUNGSI UTAMA:

2.1 PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9(1) ORDINAN TANAH SABAH;

- ▶ PROSES DAN KELULUSAN PERMOHONAN TANAH**
- ▶ PENGUKURAN DAN PENYEDIAAN GERAN TANAH**

2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

**2.2 PEMBERIMILIKAN TANAH TERANCANG
FAST TRACK UNTUK PENGELUARAN
GERAN KOMUNAL DI BAWAH
SEKSYEN 76 ORDINAN TANAH SABAH;**

2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

2.3 PEMBICARAAN TANAH;

- ▶ **PERTIKAIAN TANAH**
- ▶ **TUNTUTAN HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI SABAH**

2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

2.4 PENDAFTARAN TANAH;

- ▶ **URUSNIAGA TANAH**
- ▶ **PENDAFTARAN GERAN DERAJ**

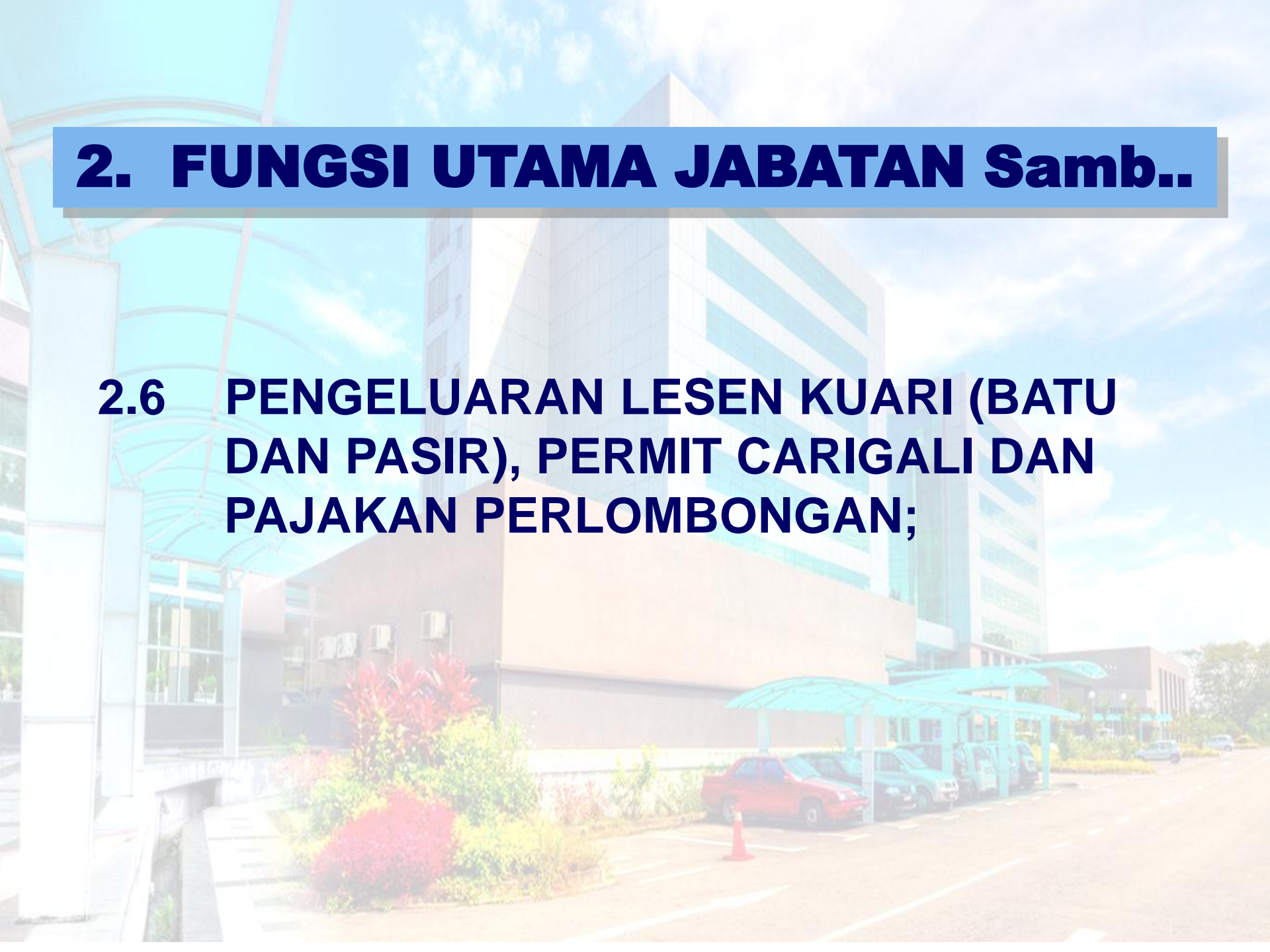
2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

2.5 PEMROSESAN PEMBANGUNAN TANAH;

- ▶ **PECAH BAHAGI SEMPADAN**
- ▶ **TUKAR SYARAT GUNA TANAH DAN PINDAHMILIK**
- ▶ **PELANJUTAN TEMPOH SYARAT GERAN TANAH**

2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

2.6 PENGELUARAN LESEN KUARI (BATU DAN PASIR), PERMIT CARIGALI DAN PAJAKAN PERLOMBONGAN;

2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

2.7 PENGAMBILAN BALIK TANAH;

- ▶ **UNTUK KEGUNAAN AWAM**
- ▶ **MENENTUKAN NILAI PAMPASAN
DAN PROSES PEMBAYARAN
PAMPASAN**

2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

2.8 PENGUATKUASAAN TANAH;

- ▶ **SALAH GUNA TANAH**
- ▶ **AKTIVITI PENGAMBILAN BATU DAN PASIR TANPA LESEN**
- ▶ **PENDUDUKAN HARAM**

2. FUNGSI UTAMA JABATAN Samb..

2.9 KUTIPAN HASIL TANAH;

- ▶ **PREMIUM DAN CUKAI TANAH**
- ▶ **LESEN T.O.L**

3. DASAR PEMBERIMILIKAN TANAH NEGERI SABAH

SECTION 5 AND 6 OF SABAH LAND ORDINANCE

[SECTION 5] GOVERNMENT PROPERTY IN LAND

- 5. The entire property in and control of State land or land reserved for a public purpose is and shall be vested solely in the Government.*

[SECTION 6] UNLAWFUL OCCUPATION NOT TO ESTABLISH ANY RIGHTS

- 6. Notwithstanding anything to the contrary contained in this Ordinance or in any written law relating to limitation of suits in force in Sabah, no unlawful occupation of State land or land reserved for a public purpose or residential purpose or occupation under temporary licence for however long a period shall establish any right, title or interest in State land or land reserved for a public purpose or residential purpose or create any right to demand a title to such land from the Government.*

3. DASAR PEMBERIMILIKAN TANAH NEGERI SABAH Samb..

- **SISTEM PEMBERIMILIKAN TANAH YANG DIAMALKAN DI NEGERI SABAH ADALAH SECARA TERBUKA. PEMOHON-PEMOHON BOLEH MEMOHON KAWASAN TANAH KERAJAAN DI MANA-MANA DAERAH DAN PADA BILA-BILA MASA SAHAJA.**
- **PERMOHONAN TANAH TIDAK SEMESTINYA DILULUSKAN KERANA KELULUSAN TERTAKLUK KEPADA KESEDIAAN TANAH, KESESUAIAN TANAH, KEPERLUAN DAN KEMAMPUAN PEMOHON SERTA KEPENTINGAN KERAJAAN.**
- **TANAH KERAJAAN YANG DIPOHON TIDAK BOLEH DIBANGUNKAN SEBELUM PERMOHONAN TANAH DILULUSKAN ATAU DIBERI KEBENARAN MASUK.**
- **PENDUDUKAN TANPA KEBENARAN TIDAK MEWUJUDKAN SEBARANG HAK KE ATAS TANAH KERAJAAN**

3. DASAR PEMBERIMILIKAN TANAH NEGERI SABAH Samb..

KATEGORI TANAH KERAJAAN

TANAH KERAJAAN DIBAHAGIKAN KEPADA DUA (2) KATEGORI:

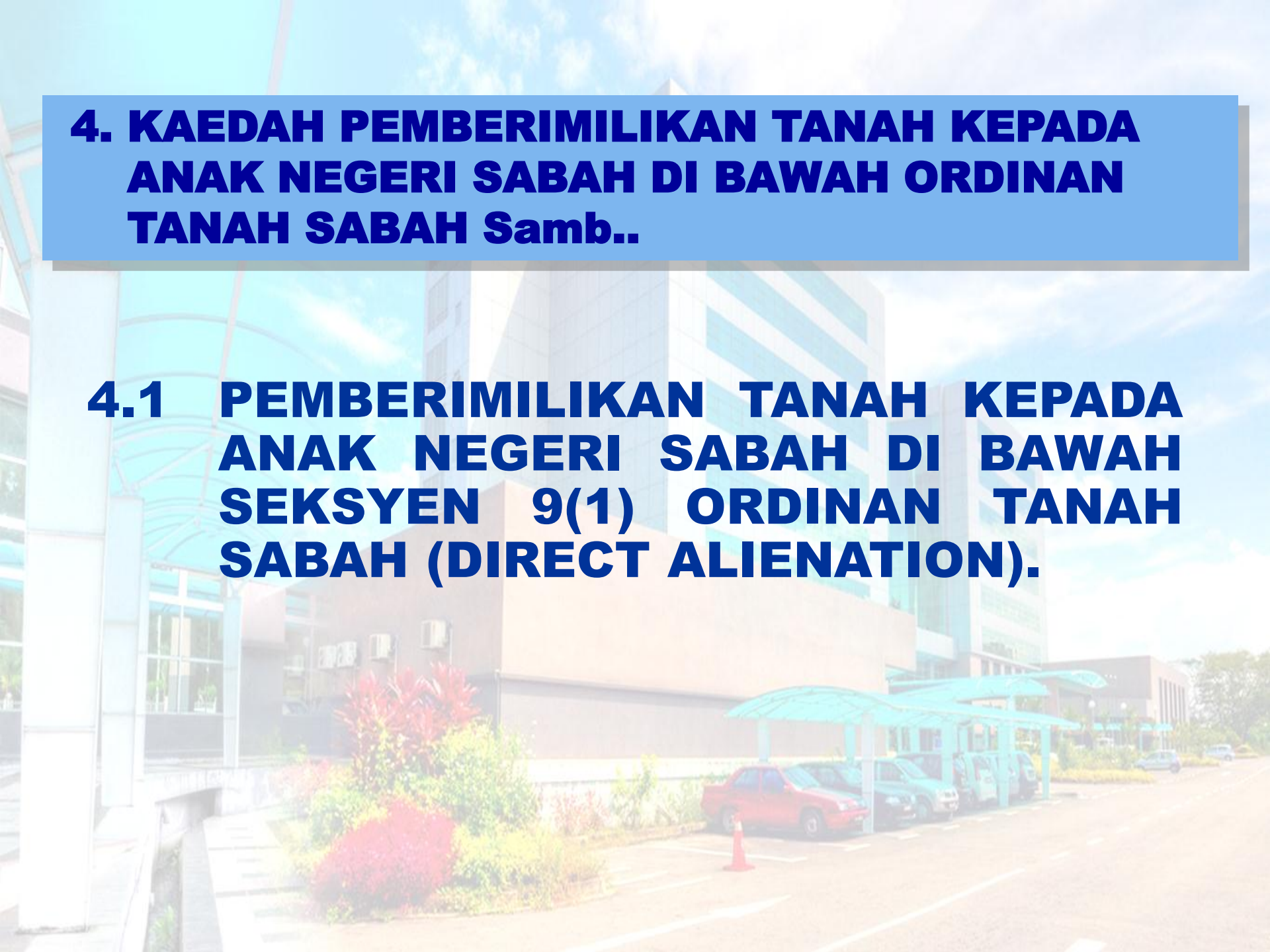
- 1. TANAH BANDAR - DIISYTIHARKAN MELALUI SEKSYEN 8.**
- 2. TANAH LUAR BANDAR.**

4. KAEDAH PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH ORDINAN TANAH SABAH

- ▶ **ENAM (6) KAEDAH
PEMBERIMILIKAN TANAH
KEPADA ANAK NEGERI SABAH**
- ▶ **HANYA SATU (1) KAEDAH
PEMBERIMILIKAN TANAH
KEPADA BUKAN ANAK NEGERI
SABAH**

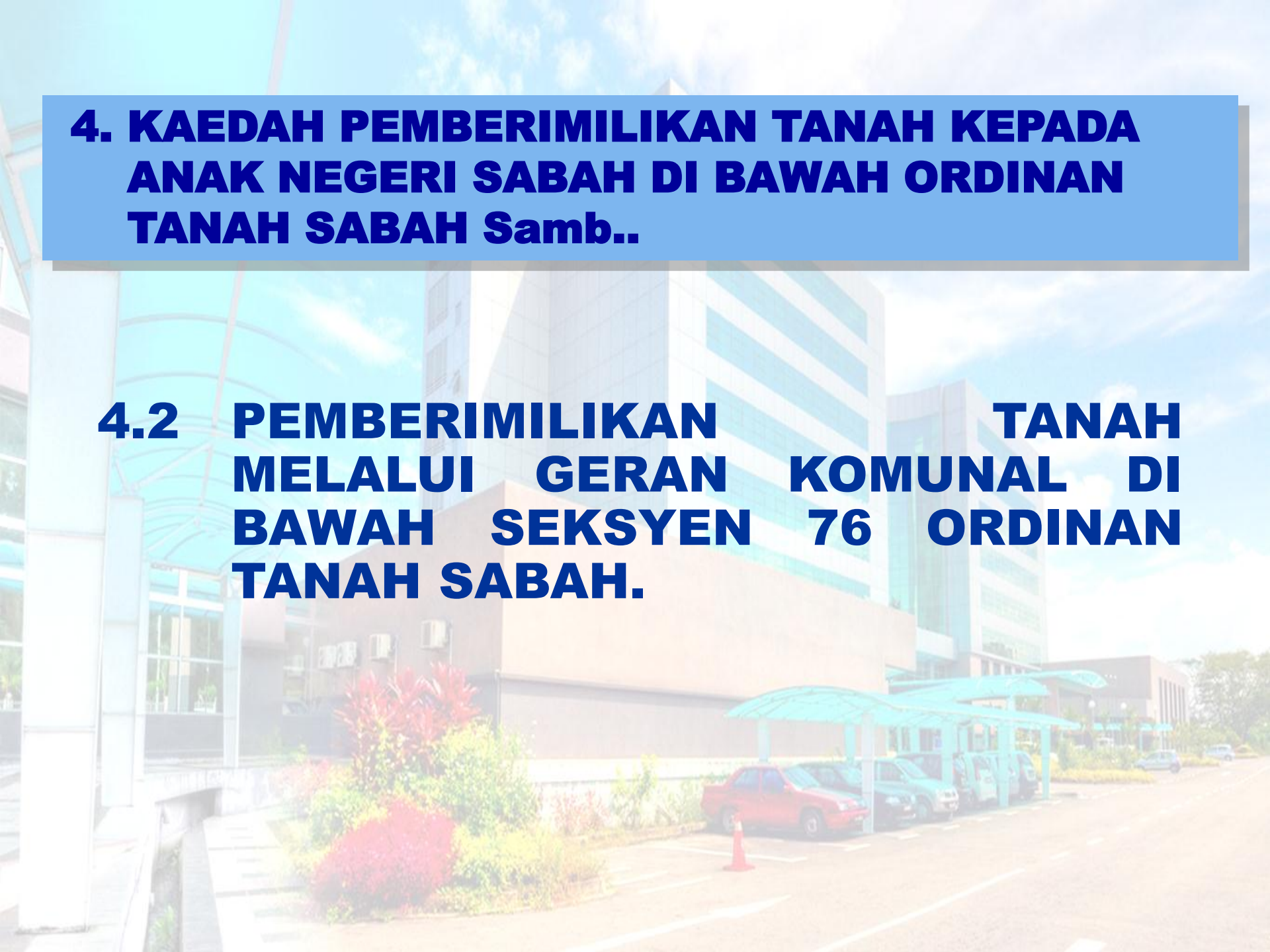
4. KAEDAH PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH ORDINAN TANAH SABAH Samb..

4.1 PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH SEKSYEN 9(1) ORDINAN TANAH SABAH (DIRECT ALIENATION).

4. KAEDAH PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH ORDINAN TANAH SABAH Samb..

4.2 PEMBERIMILIKAN TANAH MELALUI GERAN KOMUNAL DI BAWAH SEKSYEN 76 ORDINAN TANAH SABAH.

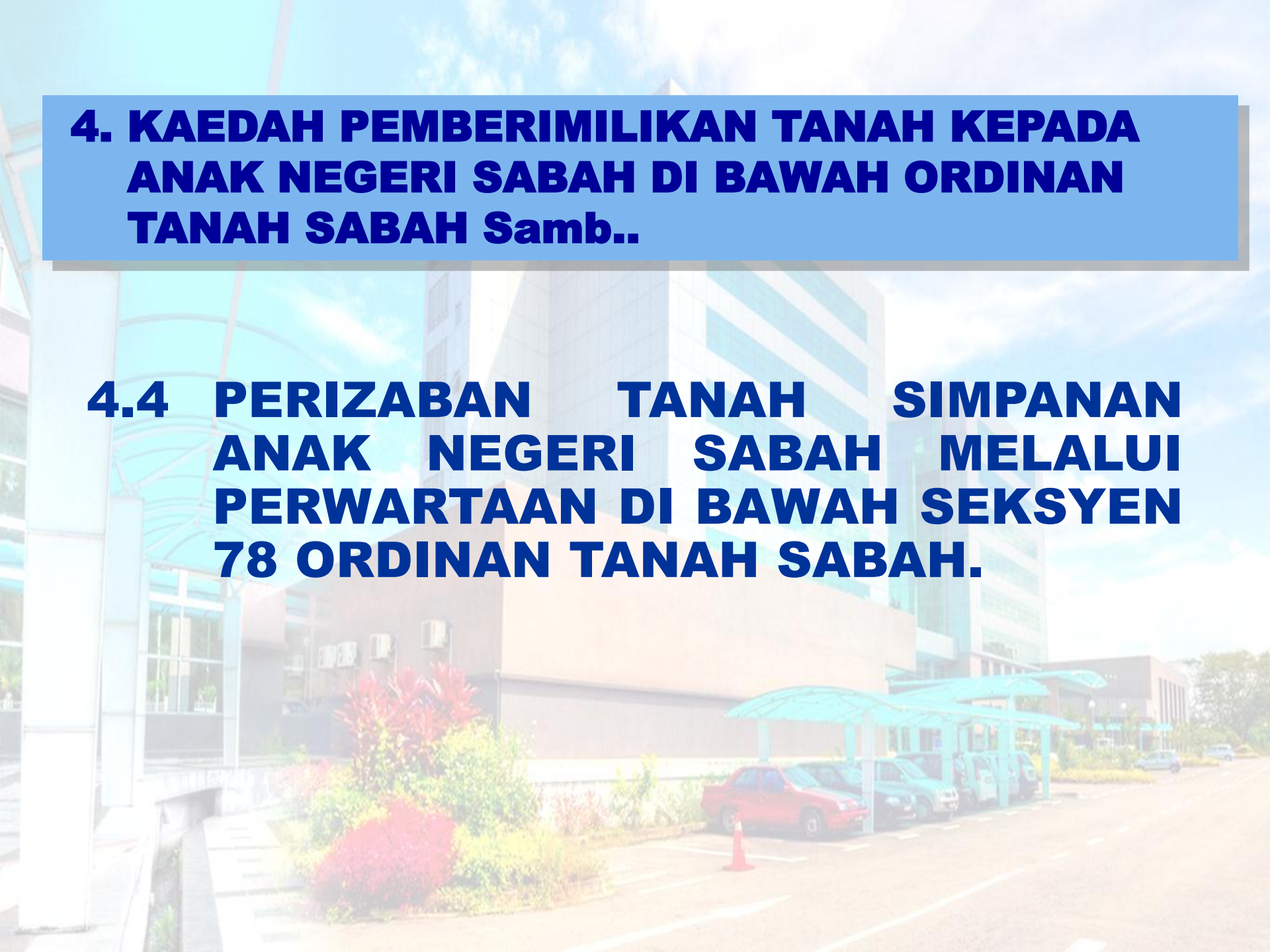

4. KAEDAH PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH ORDINAN TANAH SABAH Samb..

4.3 MENGENAKAN SYARAT 30% ATAU 49% EKUITI UNTUK ANAK NEGERI SABAH DALAM PEMBERIMILIKAN TANAH PAJAKAN PERTANIAN MELEBIHI 1,000 EKAR DI BAWAH SEKSYEN 9(1) ORDINAN TANAH SABAH.

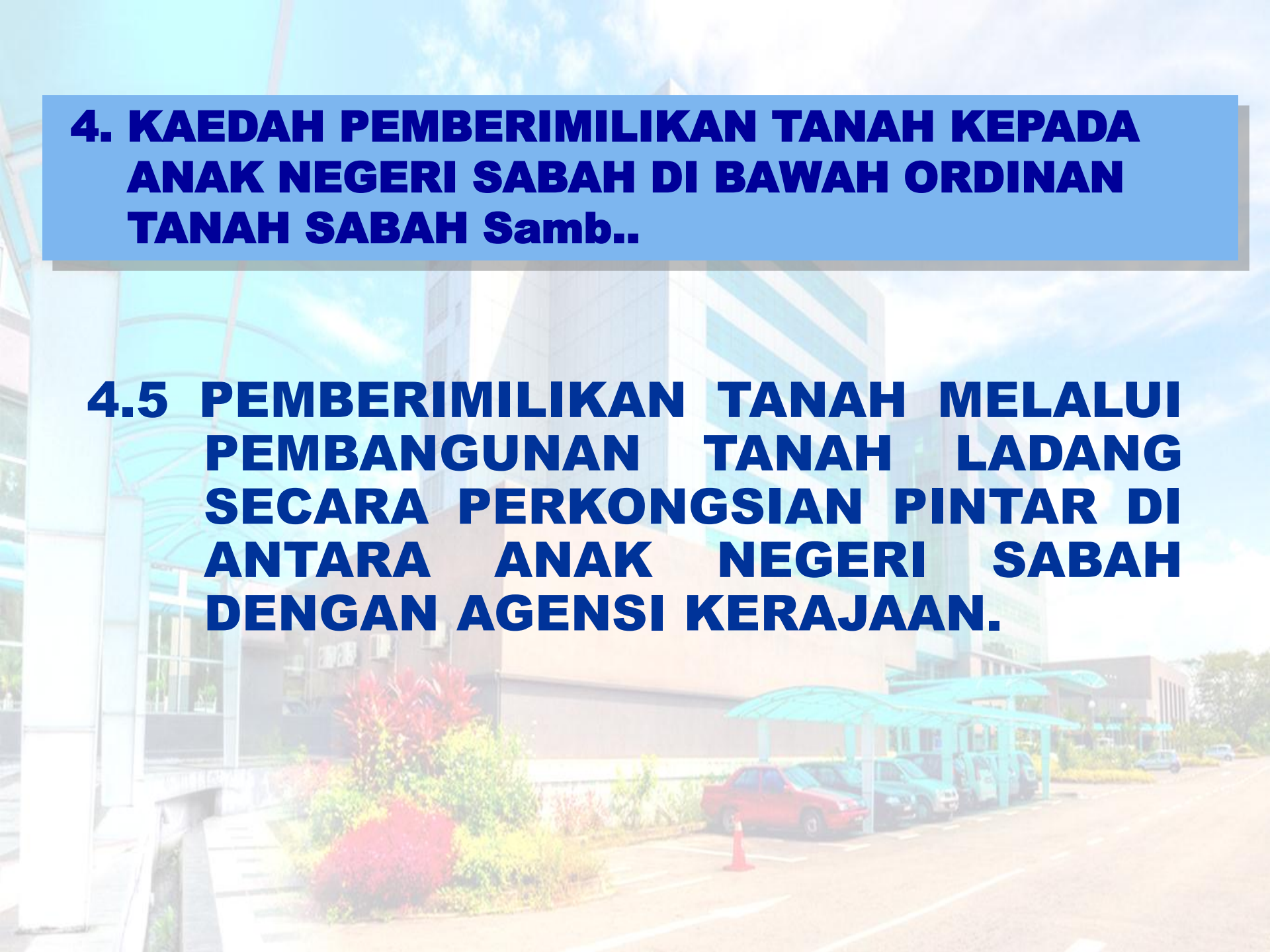
4. KAEDAH PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH ORDINAN TANAH SABAH Samb..

4.4 PERIZABAN TANAH SIMPANAN ANAK NEGERI SABAH MELALUI PERWARTAAN DI BAWAH SEKSYEN 78 ORDINAN TANAH SABAH.

4. KAEDAH PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH ORDINAN TANAH SABAH Samb..

4.5 PEMBERIMILIKAN TANAH MELALUI PEMBANGUNAN TANAH LADANG SECARA PERKONGSIAN PINTAR DI ANTARA ANAK NEGERI SABAH DENGAN AGENSI KERAJAAN.

4. KAEDAH PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH ORDINAN TANAH SABAH Samb..

4.6 PEMBERIMILIKAN TANAH MELALUI TUNTUTAN NCR OLEH ANAK NEGERI SABAH DI BAWAH SEKSYEN 13 HINGGA 16 DENGAN MENGAMBIL KIRA SEKSYEN 5, 6, 65 DAN 88 ORDINAN TANAH SABAH.

5. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9 (1) ORDINAN TANAH SABAH

HAKMILIK TANAH BERDAFTAR SEHINGGA 31 DISEMBER 2011

JENIS HAKMILIK	BILANGAN	LUAS (HEKTAR)
Native Title (NT)	173,496	443,867
Field Register (FR)	16,956	43,813
Jumlah NT/FR	190,452 (55%)	487,680 (24.7%)
Town Lease (TL)	19,942	3,207
Country Lease (CL)	132,207	1,283,569
Provisional Lease (PL)	6,051	196,505
Jumlah TL/CL/PL	158,200 (45%)	1,483,281 (75.27%)
JUMLAH KESELURUHAN	348,652	1,970,961

5. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9 (1) ORDINAN TANAH SABAH Samb..

PEMROSESAN PERMOHONAN TANAH PADA TAHUN 2011

1. JUMLAH PERMOHONAN TANAH DIDAFTAR	34,306
2. JUMLAH PERMOHONAN TANAH DIPROSES	19,660
3. JUMLAH PERMOHONAN TANAH DIBENTANGKAN DI JPTD (LUC)	12,223
4. JUMLAH PERMOHONAN TANAH DISOKONG UNTUK KELULUSAN	7,467 (6,218 NT)
5. JUMLAH PERMOHONAN TANAH DITOLAK	12,193
6. TUNGGAKAN PERMOHONAN TANAH	313,543

5. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9 (1) ORDINAN TANAH SABAH Samb..

ISU TUNGGAKAN PERMOHONAN TANAH

- **ULASAN TEKNIKAL DARIPADA JABATAN-JABATAN BERKAITAN LAMBAT DITERIMA**
- **PERMOHONAN TANAH YANG BERTABURAN**
- **PERTINDIHAN PERMOHONAN TANAH**

5. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9 (1) ORDINAN TANAH SABAH Samb..

PRESTASI PENGUKURAN PERMOHONAN TANAH PADA TAHUN 2011

1. TUNGGAKAN PENGUKURAN PERMOHONAN TANAH ANAK NEGERI	9,591
2. KAPASITI PENGUKURAN PERMOHONAN TANAH ANAK NEGERI	4,704
3. PASUKAN UKUR	98

ISU PENGUKURAN

- KELULUSAN PERMOHONAN TANAH YANG TIDAK TERANCANG
- PERTIKAIAN TANAH
- PEMOHON TANAH TIDAK DAPAT DIKESAN UNTUK MENENTUKAN LOKASI TANAH DAN MERINTIS SEMPADAN TANAH
- LOGISTIK

5. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9 (1) ORDINAN TANAH SABAH Samb..

PENDEKATAN YANG TELAH DILAKSANAKAN OLEH JABATAN TANAH DAN UKUR UNTUK MEMPERCEPATKAN PROSES KELULUSAN DAN PENGUKURAN PERMOHONAN TANAH N.T PERTANIAN

- 1. ULASAN TEKNIKAL DIMINIMAKAN KEPADA SATU ULASAN TEKNIKAL SAHAJA IAITU OLEH JURUUKUR DAERAH BAGI MENENTUKAN SAMA ADA KAWASAN TANAH YANG DIPOHON ADALAH TANAH KERAJAAN DAN BELUM DILULUSKAN ATAU KOMITED. DASAR TERSEBUT MULA DIKUATKUASAKAN PADA JANUARI 2011.**
- 2. MELAKSANAKAN PENGUKURAN DAN PENYEDIAAN DATA UKUR HAKMILIK TANAH MENGGUNAKAN KAEDAH e-KADASTRA ATAU PENGUKURAN BERKOMPUTER. SISTEM e-KADASTRA TELAH MULA DILAKSANAKAN SECARA MENYELURUH OLEH JURUUKUR KERAJAAN DAN JURUUKUR BERLESEN PADA 1 JANUARI 2011
(KPI JABATAN : PENGUKURAN PERMOHONAN TANAH HINGGA KELULUSAN PELAN UKUR HENDAKLAH DILAKSANAKAN DALAM TEMPOH 6 BULAN SAHAJA BERBANDING DENGAN 5 TAHUN MENGIKUT AMALAN UKUR MANUAL)**

5. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9 (1) ORDINAN TANAH SABAH Samb..

PENDEKATAN YANG TELAH DILAKSANAKAN OLEH JABATAN TANAH DAN UKUR UNTUK MEMPERCEPATKAN PROSES KELULUSAN DAN PENGUKURAN PERMOHONAN TANAH N.T PERTANIAN

3. KERJA LEBIH MASA UNTUK BAHAGIAN TANAH DAN BAHAGIAN UKUR YANG BERMULA PADA JANUARI 2012 UNTUK TEMPOH MASA SEPERTI BERIKUT:

**HARI ISNIN - JUMAAT : JAM 5.00 PETANG HINGGA 7.00 MALAM
HARI SABTU : JAM 8.00 PAGI HINGGA 5.00 PETANG**

4. MEMAKSIMUMKAN TENAGA KERJA UKUR MELALUI PENGAGIHAN KE DAERAH YANG MEMPUNYAI TUNGGAKAN TERTINGGI KELULUSAN PERMOHONAN TANAH N.T PERTANIAN YANG BELUM DIUKUR

5. MENGELUARKAN GERAN KOMUNAL SECARA *FAST TRACK*

5. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH DI BAWAH SEKSYEN 9 (1) ORDINAN TANAH SABAH Samb..

PRESTASI PUNGUTAN HASIL TANAH

TAHUN 2007

RM 204 JUTA

TAHUN 2008

RM 186 JUTA

TAHUN 2009

RM 140 JUTA

TAHUN 2010

RM 287 JUTA

TAHUN 2011

RM 352 JUTA

6. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH GERAN KOMUNAL DI BAWAH SEKSYEN 76 ORDINAN TANAH SABAH

Geran yang telah dikeluarkan

Bil.	Kawasan	Luas (Hektar)	Bilangan Peserta
1	Mangkalias, Tenom	1,799.64	437
2	Pengulobon I, Tenom	899.62	116
3	Pengulobon II, Tenom	190.20	41
4	Kabintaluan, Tenom	2,554.78	601
5	Sepulut 4, Nabawan	2,428.11	180
6	Sumantalun, Nabawan	1,214.06	264
7	Lalampas, Tongod	3,690.73	1,022
JUMLAH		12,777.14	2,661

6. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH GERAN KOMUNAL DI BAWAH SEKSYEN 76 ORDINAN TANAH SABAH Samb..

Geran yang akan dikeluarkan

Bilangan	Daerah	Luas (Hektar)	Bilangan Peserta
51	*7	23,046.07	5,547
Jumlah Keseluruhan		35,823.21 (88,520.94 ekar)	8,208

***DAERAH KINABATANGAN, KENINGAU, BELURAN, TONGOD, RANAU, SIPITANG DAN TAMBUNAN.**

***JUMLAH KESELURUHAN PERMOHONAN PENDUDUK KAMPUNG UNTUK MENJADI PESERTA GERAN KOMUNAL ADALAH SERAMAI 13,569 ORANG YANG MELIPUTI 122 BUAH KAMPUNG DAN 8 DAERAH.**

6. STATISTIK PEMBERIMILIKAN TANAH GERAN KOMUNAL DI BAWAH SEKSYEN 76 ORDINAN TANAH SABAH Samb..

KAWASAN TANAH KERAJAAN YANG TELAH DIRANCANG UNTUK
PENGELUARAN GERAN KOMUNAL BAGI TAHUN 2012-2013

BIL	DAERAH	KELUASAN (EKAR)
1	Kota Marudu	17,000
2	Pitas	10,000
3	Tongod	15,000
4	Semporna	2,800
JUMLAH		44,800 (18,129.94 Ha)

7. OBJEKTIF PENGELUARAN GERAN KOMUNAL

- MELINDUNGI KEPENTINGAN ANAK NEGERI SABAH KE ATAS TANAH KERAJAAN DISEKITAR KAWASAN PERKAMPONGAN ANAK NEGERI.**
- MENYELESAIKAN ISU TUNTUTAN TANAH HAK ADAT ANAK NEGERI SABAH TANPA MELALUI SIASATAN TANAH.**
- MENYELESAIKAN ISU PERTINDIHAN PERMOHONAN TANAH DAN PEMBERIMILIKAN TANAH YANG SEIMBANG DAN ADIL.**
- MENGHALANG ANAK NEGERI SABAH DARIPADA MENJUAL HAKMILIK TANAH DAN KELULUSAN PERMOHONAN TANAH.**

8. DASAR PENGELUARAN GERAN KOMUNAL

- YAB. KETUA MENTERI BOLEH MEMBERI PERSETUJUAN KE ATAS MANA-MANA TANAH KERAJAAN YANG TELAH DIRANCANG DAN DICADANGKAN UNTUK PENGELUARAN GERAN KOMUNAL DI BAWAH PINDAAN SEKSYEN 76 ORDINAN TANAH SABAH.**
- PEMUNGUT HASIL TANAH ADALAH PEMEGANG AMANAH KEPADA GERAN KOMUNAL.**

8. DASAR PENGELUARAN GERAN KOMUNAL Samb..

- GERAN KOMUNAL ADALAH MERUPAKAN SYARAT KHAS KEPADA GERAN NT/FR. HANYA ANAK NEGERI SABAH YANG DITAKRIFKAN DI BAWAH ORDINAN INTERPRETASI ANAK NEGERI BAB 64 YANG BOLEH MENJADI BENEFISIARI KEPADA GERAN KOMUNAL.**
- NAMA SETIAP BENEFISIARI TERCATAT DALAM GERAN KOMUNAL.**

8. DASAR PENGELUARAN GERAN KOMUNAL Samb..

- PREMIUM DAN SEWA TANAH TIDAK DIKENAKAN KE ATAS GERAN KOMUNAL.
- PENAMBAHAN, PENYINGKIRAN DAN PENGGANTIAN BENEFISIARI **HANYA BOLEH** DILAKUKAN MELALUI SIASATAN TERPERINCI OLEH PENOLONG PEMUNGUT HASIL TANAH DAERAH BERKENAAN DAN TERTAKLUK KEPADA KELULUSAN PENGARAH TANAH DAN UKUR.

8. DASAR PENGELUARAN GERAN KOMUNAL Samb..

- GERAN KOMUNAL BOLEH DIBANGUNKAN SECARA USAHASAMA DENGAN AGENSI KERAJAAN ATAU SWASTA TERTAKLUK KEPADA KELULUSAN PENGARAH TANAH DAN UKUR DAN PERSETUJUAN YAB KETUA MENTERI**
- GERAN KOMUNAL TIDAK BOLEH DIPINDAHMILIK ATAU DICAGAR.**
- GERAN KOMUNAL BOLEH DIPECAH BAHAGI TERTAKLUK KEPADA KELULUSAN PENGARAH TANAH DAN UKUR.**

9. STATISTIK EKUITI ANAK NEGERI SABAH DALAM PEMILIKAN TANAH

Ekuiti	Bilangan Geran Tanah	Luas (Hektar)
Syarat 49%	16	37,514.86
Syarat 30%	123	240,074.11
JUMLAH EKUITI ANAK NEGERI SABAH		277,588.97

'SETIAP TANAH KERAJAAN YANG DIBERIMILIK MELEBIHI 1000 EKAR KEPADA INDIVIDU ATAU SYARIKAT BERDAFTAR AKAN DIKENAKAN SYARAT EKUITI'

9. STATISTIK EKUITI ANAK NEGERI SABAH DALAM PEMILIKAN TANAH Samb..

CONTOH PENGAGIHAN EKUITI KEPADA ANAK NEGERI

- 1. GERAN CL.085340101 MILIK SYARIKAT PENUMILIK SDN BHD SELUAS 1,619 HEKTAR (4,000 EKAR) YANG TELAH DIBANGUNKAN DENGAN KELAPA SAWIT YANG BERUMUR 5 TAHUN TELAH DIPINDAHMILIK KEPADA ANAK NEGERI SABAH DI DAERAH BELURAN**
- 2. UNTUK BAKI EKUITI YANG BELUM DIPINDAHMILIK AKAN DIKUATKUASAKAN PADA TAHUN INI**

10. STATISTIK PEWARTAAN DI BAWAH SEKSYEN 78 ORDINAN TANAH SABAH

**KELUASAN TANAH KERAJAAN
TELAH DIWARTAKAN UNTUK
SIMPANAN ANAK NEGERI SABAH**

**88,000 hektar
(217,452.40 ekar)**

**[UNTUK KEGUNAAN PERKAMPUNGAN
DAN PADANG RAGUT]**

11. STATISTIK USAHA SAMA ANAK NEGERI SABAH DENGAN AGENSI KERAJAAN MELALUI PERKONGSIAN PINTAR

Lembaga Kemajuan Tanah Negeri Sabah (SLDB)		
Bil.	Kawasan	Luas (Hektar)
1	Pandewan	2,200
2	Tinagalan	7,530
3	Nabawan	2,266
4	Lumiri	5,983
5	Skim Ansip, Keningau	4,850
6	Kg. Sinua/Sinaron	4,046
7	Dalit, Keningau	2,047
8	Binakaan Sook	1,460
9	Kg. Inandung Keningau	1,642
JUMLAH		32,024

11. STATISTIK USAHA SAMA ANAK NEGERI SABAH DENGAN AGENSI KERAJAAN MELALUI PERKONGSIAN PINTAR Samb..

Lembaga Industri Getah Sabah (LIGS)

Bil.	Kawasan	Luas (Hektar)
1	Pitas	496.43
JUMLAH		496.43

FELCRA

Bil.	Kawasan	Luas (Hektar)
1	Pulau Banggi, Kudat	4,500
JUMLAH		4,500

11. STATISTIK USAHA SAMA ANAK NEGERI SABAH DENGAN AGENSI KERAJAAN MELALUI PERKONGSIAN PINTAR Samb..

Borneo Samudera Sdn Bhd (BSSB)		
Bil.	Kawasan	Luas (Hektar)
1	Tongod	1,793
2	Kalabakan	4,039
	JUMLAH	5,832

JUMLAH KESELURUHAN TANAH YANG AKAN DISERAHKAN KEPADA ANAK NEGERI SABAH MELALUI PERKONGSIAN PINTAR

36,486.43 Ha (90,159.79 ekar)

12. STATISTIK TUNTUTAN NCR DI BAWAH SEKSYEN 13 HINGGA 16 ORDINAN TANAH SABAH

Jumlah kes tuntutan	Bil. NCR ditentukan	Bil. NCR tidak ditentukan	Bil. kes dalam penyiasatan	Tuntutan ditarik balik
562	192	40	328	2

Bilangan NCR Ditentukan

Bil.	Perkara	Jumlah
1	Sedang dalam proses pemberimilikan tanah	49
2	Telah/sedang proses pembayaran pampasan	63
3	Telah/sedang dalam proses tindakan lanjut	80
JUMLAH		192

**12. STATISTIK TUNTUTAN NCR DI BAWAH SEKSYEN
13 HINGGA 16 ORDINAN TANAH SABAH Samb..**

**KEPUTUSAN PENOLONG PEMUNGUT HASIL
TANAH BOLEH DIBUAT RAYUAN KEPADA
PENGARAH TANAH DAN UKUR**

**KEPUTUSAN PENGARAH TANAH DAN UKUR
BOLEH DIBUAT RAYUAN KEPADA
MAHKAMAH TINGGI.**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH

1. PACOS TRUST [15 Jun 2006]

DISKRIMINASI PIHAK KERAJAAN TERHADAP PENDUDUK ASAL/ANAK NEGERI DI SABAH KE ATAS PEMILIKAN TANAH KHUSUSNYA HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI (NCR).

MESYUARAT JAWATANKUASA PILIHAN KHAS DEWAN RAKYAT MENGENAI INTEGRITI YANG TELAH DIADAKAN PADA 07 OGOS 2006 MEMUTUSKAN BAHAWA TIDAK TERDAPAT DISKRIMINASI DALAM PROSES PEMBERIMILIKAN TANAH DI NEGERI SABAH

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

CADANGAN PACOS KEPADA PIHAK KERAJAAN NEGERI MELALUI JAWATANKUASA PILIHAN KHAS DEWAN RAKYAT MENGENAI INTEGRITI

- 1. MENGHORMATI PENGIKTIRAFAN TERHADAP HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI (NATIVE CUSTOMARY RIGHTS - NCR)**
- 2. PERJELASKAN PROSEDUR PEMILIKAN HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI (NCR) SECARA TELUS DAN TERBUKA**
- 3. KRITERIA PEMILIKAN HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI (NCR)**
- 4. MEMASTIKAN AGAR NOTIS TUNTUTAN HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI (SEKSYEN 13) DITERIMA OLEH KETUA KAUM YANG TERLIBAT**
- 5. PEMILIKAN HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI (NCR) DIPERKUATKAN**
- 6. MENGGALAKKAN PEMILIKAN TANAH SECARA KOMUNAL (SEKSYEN 76 ATAU 78)**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

CADANGAN PACOS KEPADA PIHAK KERAJAAN NEGERI MELALUI JAWATANKUASA PILIHAN KHAS DEWAN RAKYAT MENGENAI INTEGRITI

- 7. MANSUHKAN ATAU GUBAL SEMULA SEKSYEN 28, ORDINAN TANAH SABAH BAB 68**
- 8. MENINGKATKAN PENGLIBATAN MASYARAKAT SETEMPAT**
- 9. MENINGKATKAN KERJASAMA DAN MENGAMBIL KIRA PEMBANGUNAN MANUSIA**
- 10. PENUBUHAN TRIBUNAL TANAH YANG BEBAS**
- 11. PENYELARASAN KOORDINASI ANTARA JABATAN**
- 12. MEMBANTAH PENGLIBATAN PIHAK POLIS DALAM KES PERTIKAIAN HAK TANAH ADAT ANAK NEGERI (NCR)**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

2. LAPORAN SUHAKAM 2009

ISU TUNTUTAN TANAH ADAT ANAK NEGERI SABAH KE ATAS TANAH KERAJAAN DAN HUTAN SIMPAN

[MESYUARAT JEMAAH MENTERI PERSEKUTUAN 25 JUN 2010]

ISU TUNTUTAN TANAH ADAT ANAK NEGERI SABAH TELAH DIBERI JAWAPAN MELALUI SURAT JABATAN BERTARIKH 08 JULAI 2010

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

LAPORAN TUNTUTAN HAK TANAH ANAK NEGERI OLEH SUHAKAM

- 1. KES KG. TOMIS JAYA, RANAU DI DALAM HUTAN SIMPAN TONOMPOK (PROTECTION - CLASS I)**
- 2. KES PENCEROBOHAN DI HUTAN SIMPAN MOUNT POCK KELAS I DAN HUTAN SIMPAN TANJUNG NAGOS KELAS I**
- 3. ISU PERTIKAIAN TANAH DI ANTARA DESA HIGHLANDS SDN BHD DENGAN PENDUDUK KAMPUNG MONTUKI, KUNDASANG DAERAH RANAU**
- 4. KES PENCEROBOHAN KAUM IBAN DI HUTAN SIMPAN ULU KALUMPANG**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

LAPORAN TUNTUTAN HAK TANAH ANAK NEGERI OLEH SUHAKAM

- 5. ISU PENCEROBOHAN FELDA KE ATAS TANAH ADAT PRIBUMI YANG WUJUD SEJAK 1918 DI TUNGKU, LAHAD DATU**
- 6. PENEROKAAN MASYARAKAT KAUM MURUT DI HUTAN SIMPAN DAERAH NABAWAN**
- 7. ISU PERTIKAIAN TANAH DI ANTARA PENDUDUK KAMPUNG DENGAN BEGARAYA SDN BHD DI DAERAH KOTA MARUDU DAN PITAS**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

3. LAPORAN SUHAKAM 2010

MEREKODKAN 824 ADUAN TUNTUTAN TANAH ADAT ANAK NEGERI SABAH (2002 - 2010)

SETELAH DIKAJI HANYA 118 JUMLAH ADUAN SAHAJA YANG MEMERLUKAN TINDAKAN JABATAN TANAH DAN UKUR

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

TINDAKAN JABATAN TANAH DAN UKUR KE ATAS 824 ADUAN TUNTUTAN NCR YANG DIDAFTAR OLEH SUHAKAM TAHUN 2002-2010

- 1. ADUAN YANG TELAH SELESAI DIAMBIL TINDAKAN / SEDANG DIAMBIL
TINDAKAN / SUDAH DIBERI MAKLUM BALAS**
118 ADUAN
- 2. ADUAN TIDAK DAPAT DIAMBIL TINDAKAN KERANA MAKLUMAT TIDAK
JELAS**
311 ADUAN
- 3. ADUAN TIDAK DAPAT DIAMBIL TINDAKAN KERANA TANAH YANG
DITUNTUT TERMASUK DALAM HUTAN SIMPAN / TANAH BERGERAN /
TANAH RIZAB KERAJAAN / AGENSI KERAJAAN**
174 ADUAN
- 4. ADUAN YANG TIDAK ADA KAITAN DENGAN TANAH**
208 ADUAN
- 5. ADUAN YANG TERLIBAT DENGAN KES MAHKAMAH**
13 ADUAN

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

**4. SUHAKAM NATIONAL INKUIRI
17 JUN - 15 JULAI 2011**

**MENGENALPASTI ENAM (6) ISU BERKAITAN
PENGELUARAN DAN SYARAT-SYARAT
GERAN KOMUNAL**

**ISU INI TELAH DIBERI JAWAPAN MELALUI SURAT RUJUKAN
L.S.C.4080.12 Klt.4(85) BERTARIKH 23 APRIL 2012**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

ISU PENGELUARAN GERAN KOMUNAL MELALUI NATIONAL INQUIRI

- 1. TEMPOH MASA YANG MENCUKUPI HARUS DIPERUNTUKKAN BAGI SESI DIALOG DENGAN MASYARAKAT YANG TERJEJAS SEBELUM PENGELUARAN GERAN KOMUNAL, BUKAN HANYA BERGANTUNG KEPADA PEMIMPIN MASYARAKAT DENGAN PEMIMPIN LAIN.**
- 2. JABATAN TANAH DAN UKUR, SABAH HARUS PERLU MENYEDIAKAN BAHAN-BAHAN BERTULIS DALAM MENANGANI KEBIMBANGAN UTAMA MASYARAKAT MENGENAI GERAN KOMUNAL DAN MEMASTIKAN IA DISEBARKAN SECARA MELUAS.**
- 3. KEPUTUSAN KOLEKTIF YANG JELAS DALAM PROSES MEMBUAT KEPUTUSAN DAN MEKANISME PERLU DIGARISKAN DALAM MENENTUKAN MASYARAKAT PERIBUMI BERSETUJU KE ATAS HAK TANAH ADAT YANG JATUH DI BAWAH GERAN KOMUNAL.**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

ISU PENGELUARAN GERAN KOMUNAL MELALUI NATIONAL INKUIRI

- 4. MASYARAKAT YANG TERJEJAS PERLU DIBERIKAN PILIHAN UNTUK MEMBANGUNKAN TANAH GERAN KOMUNAL TERMASUKLAH PENGIRAAN FAEDAH DAN DIVIDEN YANG REALISTIK YANG AKAN DIBAYAR KEPADA WARIS HASIL USAHA SAMA YANG DIJALANKAN.**
- 5. SYARAT KHAS YANG DILAMPIRKAN (DALAM CETAKAN HALUS PADA AKHIR SETIAP GERAN KOMUNAL) PERLU DIKAJI SEMULA DALAM RUNDINGAN BERSAMA MASYARAKAT YANG TERJEJAS.**
- 6. BAGI MENGELAK BERLAKUNYA PERTINDIHAN KONFLIK DAN SALAH FAHAM, GARIS PEMISAH DALAM PROSES MEMBUAT KEPUTUSAN DAN PROSES MELULUSKAN GERAN KOMUNAL PERLU ADA BUAT MASA INI, JABATAN TANAH DAN UKUR BANYAK TERLIBAT DALAM KEDUA-DUA PROSES TERSEBUT.**

13. ISU PEMBERIMILIKAN TANAH ANAK NEGERI SABAH Samb..

**5. SIMPOSIUM PUSAKA
30 - 31 JANUARI 2012**

RESOLUSI

- 1. PENUBUHAN TRIBUNAL TANAH**
- 2. MENJALANKAN TANGGUNGJAWAB FIDUCIARY**

14. PENCAPAIAN

1. JUMLAH KELUASAN TANAH KERAJAAN YANG TELAH DIBERIMILIK KEPADA ANAK NEGERI SABAH SAMA ADA DALAM BENTUK HAKMILIK TANAH NATIVE TITLE (NT), EKUITI DAN PEWARTAAN

925,578.61 HEKTAR ATAU 47%

KELUASAN NEGERI SELANGOR DARUL EHSAN

795,600 HEKTAR

2. SEMUA KES TUNTUTAN TANAH ADAT ANAK NEGERI SABAH BERJUMLAH **562 KES** TELAH DIPROSES MELALUI PEMBICARAAN TANAH

14. PENCAPAIAN Samb..

- 3. UNTUK MEMPERCEPATKAN PROSES PERMOHONAN TANAH NT INDIVIDU ATAU BERKELOMPOK YANG TIDAK MELEBIHI 50 EKAR, HANYA ULASAN JURUUKUR DAERAH DIPERLUKAN UNTUK DIBENTANGKAN DALAM JPTD (LUC).**
- 4. MEWUJUDKAN UNIT BERGERAK ANAK NEGERI UNTUK MEMBERI KHIDMAT NASIHAT DAN MENGUMPUL MAKLUMAT TENTANG ISU-ISU TUNTUTAN TANAH ADAT ANAK NEGERI (NCR).**
- 5. MEWUJUDKAN PERKHIDMATAN KAUNTER BERKOMPUTER DI PEJABAT TANAH DAERAH UNTUK MEMUDAHKAN PENYEMAKAN STATUS PERMOHONAN TANAH DAN PENGELUARAN GERAN TANAH.**
- 6. MELAKSANAKAN PENGUKURAN e-KADASTRA UNTUK MEMPERCEPATKAN PROSES PENGUKURAN PERMOHONAN TANAH DAN KELULUSAN PELAN UKUR DARIPADA 5 TAHUN KEPADA 6 BULAN.**

15. KESIMPULAN

1. **KERAJAAN NEGERI SABAH TELAH MENJALANKAN TANGGUNGJAWAB *FIDUCIARY* SEDAYA YANG BOLEH DALAM PEMBERIMILIKAN TANAH DAN PEMBICARAAN TUNTUTAN TANAH ADAT KEPADA ANAK NEGERI SABAH.**
2. **ISU YANG MENGATAKAN KERAJAAN NEGERI TELAH MENGENEPIKAN TUNTUTAN TANAH ADAT ANAK NEGERI SABAH DAN MENDISKRIMINASIKAN PEMBERIMILIKAN TANAH KEPADA ANAK NEGERI SABAH ADALAH TIDAK BENAR.**
3. **JABATAN TANAH DAN UKUR AKAN SENTIASA MENJAGA KEPENTINGAN DAN MENGAMBIL PERHATIAN SERIUS TERHADAP PENYELESAIAN ISU PERMOHONAN TANAH OLEH ANAK NEGERI SABAH DARI MASA KE SEMASA MELALUI UNIT BERGERAK ANAK NEGERI SABAH.**

Sekian Terima Kasih

